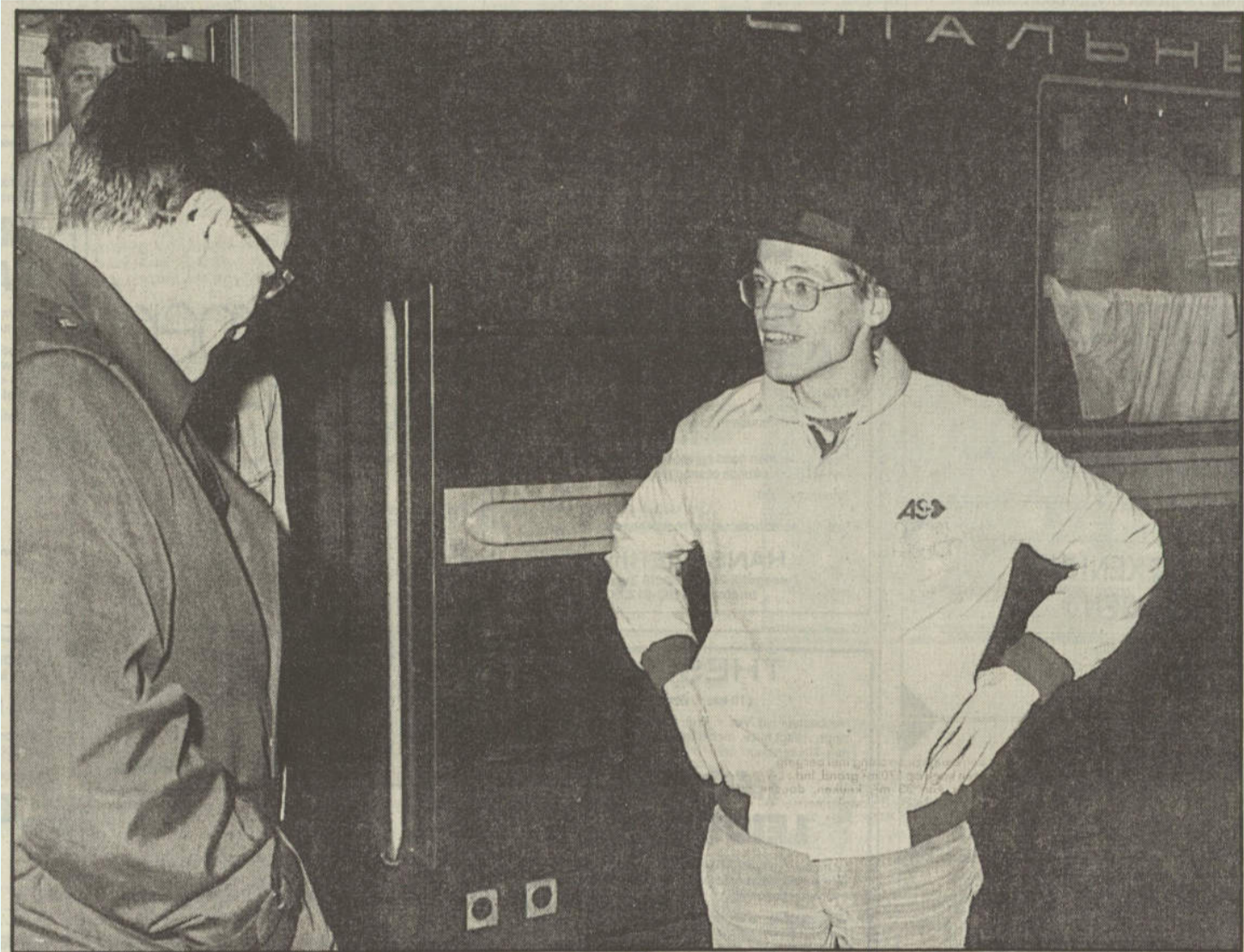

Jannes heeft leren leven met fouten van anderen

"Dat men mij voor gek verklaart, vind ik een geweldig compliment. Het betekent namelijk dat men mij niet begrijpt. Een wereldkampioen denksport kan zich geen groter compliment wensen, want van hem worden dingen verwacht die een ander boven de pet gaan."

Hoe aardig en vriendelijk Jannes van der Wal tegenwoordig is blijkt direct na terugkeer van zijn succesvolle tocht naar het Russische Bakoe, waar hij iedereen de hielen liet zien, inclusief wereldkampioen dammen Anatoly Gantwarg. In de Utrechtse stationsrestaurant wordt hij aangeschoten door een lieve oude dame, die spontaan een speech tot hem richt. „En veel succes met het schaken,” besluit ze.

Twee jaar geleden zou de onverbeterlijke perfectionist Jannes van der Wal haar ongetwijfeld gecorrigeerd hebben, maar hij heeft leren leven met de fouten van anderen en staat haar vriendelijk te woord. De 28-jarige Groninger is zichtbaar veranderd, opgefleurd zelfs, al wil hij daar weinig van weten. Volgens hem is de houding van de mensen, en dan vooral van de journalisten, tegenover hem gewijzigd.

Getooid met een hoedje, dat hij in Bakoe kreeg, arriveerde Jannes van der Wal woensdag in Utrecht. Hij werd daar onder anderen opgewacht door Henk Fokkink (links), pr-man van de dambond.

De voormalig wereldkampioen dammen heeft misschien een beetje gelijk, maar een feit is ook dat hij zich niet meer zo te buiten gaat aan zwart wit-stellingen, die hij op onaangename en toch ook humoristische wijze kon ventileren. Daarbij bediende hij zich vaak van verrassend simpele maar logisch klinkende redeneringen, want Jannes van der Wal is niet alleen een schijvenkunstenaar, maar ook een woordkunstenaar. Het gevoel soms in de maling te worden genomen was - en is - hem daarbij niet vreemd. Ook nu nog gebeurt het dat hij geen rechtstreekse antwoorden geeft, zelfs niet op de opmerking dat hij vaak een handige en uiterst knappe draai aan vragen weet te geven. Jannes van der Wal: „Ik probeer overal een eerlijk antwoord op te geven.”

— *Dat is niet waar, want toen je bij voorbeeld bijna twee jaar geleden werd opgenomen gaf je er later zo'n draai aan, dat je vrijwillige opname had gewild maar dat je vanwege een lange wachtlijst bij een inrichting in Gelderland niet direct geplaatst kon worden. Daarom zou je amok hebben gemaakt, zodat na tussenkomst van de politie wel een verplichte opname moest volgen.*

Jannes: „Nee, dat heb ik niet verdraaid. Het was echt mijn eigen wil om opgenomen te worden, maar niet in Groningen. Daar in Gelderland had je een prachtig mooi huis, een echt kasteel en het ziekenfonds zou alles betalen. Je hebt daar een prachtig leven als psychiatrisch patiënt. Dat leek me wel wat.”

Welk gedeelte van dit antwoord is serieus mag nemen? Dat over „het prachtige leven van een psychiatrisch patiënt” in ieder geval niet. Jannes geeft iets later toch toe soms een draai aan zijn antwoorden te geven. „Het gebeurt wel, dat een journalist antwoord van me krijgt en daarmee niet tevreden is,” zegt hij, „want de journalist wil altijd meer horen. En daar heb ik best begrip voor. Die jongens moeten soms wel een hele pagina vol schrijven over mij. Dus vertel ik wat meer,

maar ja, dan geraak je onvermijdelijk op zijsporen.”

Onbegrepen

Het is zeker dat Jannes van der Wal zich wel eens onbegrepen voelt. Eerder ergerde hij zich daar mateloos aan; tegenwoordig legt hij zich er bij neer, aangezien hij beseft dat er van zijn zijde ook wel eens onbegrip voor al die andere mensen was. Na zijn historische optreden voor de televisie met Mies Bouwman vroeg het merendeel van de natie zich zelfs af of er bij hem niet een steekje los zat. Wel, de tijd heeft al die twijfelaars geleerd dat Jannes alleen maar anders in elkaar steekt dan de grijze massa. Jannes is uniek, en daarom afwijkend. In die tijd zei hij eens: „Dat men mij voor gek

'Ik probeer altijd overal een eerlijk antwoord op te geven'

verklaart, vind ik een geweldig compliment. Het betekent namelijk, dat men mij niet begrijpt. Een wereldkampioen denksport kan zich geen groter compliment wensen, want van hem worden dingen verwacht die een ander boven de pet gaan.”

Op wat voor punten Jannes van der Wal nu precies veranderd is, gaat hij niet concreet in. De vraag om de afgelopen twee jaar te reconstrueren, beantwoordt hij met: „Nou, ik heb in diverse toernooien wereldkampioen denksport kan zich geen groter compliment wensen, want van hem worden dingen verwacht die een ander boven de pet gaan.”

werd dat beeld geschetst. Neem het duo Barend/Van Dorp (vulden indertijd het radioprogramma Tus-sen Start en Finish - red.). Op een gegeven ogenblik geniet ik van mijn nachtrust en belt die Frits Barend me in de uitzending uit m'n nest (voor de goede orde: het nachtmens Jannes slaapt overdag meestal - red.). Ik heb geprobeerd hem dat duidelijk te maken, want niemand vindt het leuk om uit bed gebeld te worden. In de uitzending heb ik Barend onaardig genoemd en dat was hij ook voor mij. Dergelijke zaken maak ik tegenwoordig echter niet meer mee, want de mensen zijn nu heel vriendelijk tegenover me, gewoon vriendelijk.”

— *Je kunt toch moeilijk stellen, dat niet jij veranderd bent, maar alle journalisten?*
Jannes: „Mmm, ik heb journalisten altijd gezien als een ander

vaardigheid hebben opgebouwd, ik had wel in de gaten dat wanneer je een stukje schreef je daarvoor betaald werd (veel dammers hebben ook een bijverdienste als dammedewerker bij een krant; voor hen een voornaam bron van inkomsten - red.). Op het moment dat een journalist een interview met me had streek hij die centen op. Dat idee stond me niet aan, want die journalist was een concurrent van mij. Ik had geen hekel aan de beste man, maar dat gegeven irriteerde me. Dat heb ik nu niet meer. Ik weet nu dat jij voor dit interview niet zoveel geld krijgt, dat ik je daarom zou moeten benijden, haha.”

Populariteit

De populariteit van Jannes van der Wal heeft inmiddels ongekende vormen aangenomen. Tijdens de treinreis van Utrecht naar Groningen en later in een pizzeria wordt hij aanhoudend aangestaard en nagegaapt. De veronderstelling, dat hij in korte tijd veel en veel bekender is geworden dan de toch sterkere dammer Harm Wiersma, bevestigt hij. „Dat vind ik eigenlijk wel een beetje zielig voor Harm,” vertelt Jannes. „Als Harm en ik ergens — behalve in Leeuwarden, want daar kennen ze Harm wel — op straat lopen of zitten, gebeurt het dat mensen mij aanspreken over dammen. En hij zit naast me, hij is de wereldkampioen, haha. Eerlijk waar, het gebeurt ook wel dat ze dan over hem beginnen te praten.” De populariteit van Jannes werd onderstreept door het feit, dat hij werd gevraagd voor een televisie-reclamefilmje („mijn voornaamste bron van inkomsten dit jaar, het leverde 15.000 gulden op”) en op de dag van zijn vertrek naar Bakoe werd hij zelfs benaderd door een platenmaatschappij, of hij interesse had om een carnavalsplaat te maken. Probeert hij

Jannes van der Wal (28) keerde deze week terug uit Bakoe. Hij won er een internationaal damtoernooi. Vooral ook door zijn escapades buiten de damarena's is Jannes een van de bekendste Nederlandse sportmensen. Dat zal hij voorlopig ook wel blijven, al is zijn optreden tegenwoordig minder bizar dan enige tijd geleden.

gang. Ik heb echter nog teveel momenten dat het wel loopt en momenten dat het niet loopt. Ligt misschien wel een beetje aan mezelf. In Dakar ging ik steeds door de vlag heen, in Bakoe steeds niet. En ach, in Bakoe speelde een Gantwarg toch anders, want iedereen was er op gespitst om juist van hem te winnen. Ja, daar heb ik zelf ook mee te maken gehad. Je kunt beter wereldkampioen hoogspringen zijn, want dat is puur een individuele sport. In de damsport krijgt de wereldkampioen sterkere tegenstand dan de andere spelers. Het is makkelijker om wereldkampioen te worden, dan het te blijven.”

Levensvreugde

Harm Wiersma deed onlangs een stap terug vanwege een permanente dam-moeheid. Heeft Jannes daar nog geen last van? „Nou, op dit moment zal ik eerder naar de piano grijpen dan naar het dambord,” vertelt hij, „maar tijdens toernooien ben ik helemaal weg van het spel. Ik heb nu ook drie weken alleen maar gedamd, en met veel plezier. In Dakar deed ik dat ook, want ja, ik stel me zo voor dat hoe sterk een tegenstander ook is hij vast wel een paar keer te verslaan is, als ik het maar goed doe. In Dakar was ik zelfs zo intens bezig, dat de partijen al begonnen waren terwijl ik nog met de voorbereiding bezig was. Ik vond het dan jammer om naar de speelzaal te gaan, want ik was nog bezig de hele zaak uit te pluizen en had de winstvoering nog niet gevonden, hetgeen me nerveus maakte. Tijdens treinreizen zit ik ook altijd met het dambordje op schoot. Andere dammers vinden dat maar niks, maar die hoor je ook niet enthousiast over andere dingen praten. Dan heb je toch geen levensvreugde?”

Eerder besteedde Jannes van der Wal bijna al zijn tijd aan dammen. Alleen het slapen betekende eigenlijk afwisseling in zijn leven. „Dat is nu niet meer zo,” vertelt hij. „Er is nu geen dwang meer. Een paar jaar geleden lag dat anders, toen moest ik nog zoveel literatuur doornemen. Nu heb ik een iets te hoog niveau om alles nog interessant te vinden. Als Ton Sijbrands vroeger een stukje in de krant schreef, kon ik daar nog zoveel van leren dat ik er uren mee bezig was, maar ik heb onderhand al zoveel stukjes van Sijbrands gelezen. Kijk, je moet eerst een archief in je geheugen opbouwen en dat kost veel tijd. Nu is het alleen een kwestie van bijhouden.”

Evenwicht

Toch lijkt het erop dat Jannes nog genoeg te leren heeft, want hij verliest nog regelmatig. „Ja, maar dat ligt niet aan het feit, dat ik te weinig op de hoogte ben. Ik maak fouten. Het is een gevolg van te graag willen winnen en niet rekening houden met de mogelijkheid dat je kunt verliezen. Daartussen ligt ergens een evenwicht, dat ik nog steeds niet gevonden heb. Ik gaf mezelf ook een goede kans tijdens het afgelopen WK, terwijl ik voorafgaand in de interland tegen de Russen helemaal niet zo sterk speelde. Ik was echter niet zo reëel, dat ik tegen mezelf zei, dat het in Dakar wel eens tegen zou kunnen vallen,” aldus Van der Wal.

Twee dammers staan bij Jannes van der Wal in hoog aanzien: Ton Sijbrands en Harm Wiersma. „Voor de historie van het damspel heb ik niet zoveel betekenis als die twee,” zegt hij. „Op dit moment ben ik een van de toonaangevende grootmeesters, maar het is me nog niet gebeurd dat ik aantoonbaar de sterkste speler van de wereld was. Sijbrands was dat een aantal jaren wel. Zelfs zijn grootste tegenstanders vonden hem de beste. Dat is bij mij nooit zo geweest.”

● **BOUKE NIELSEN**

maken tussen mensen die relletjes wilden schoppen en mensen die politiek bezig wilden. Of ik nog dezelfde politieke overtuiging heb? Ik ben geen lid van de PSP meer. Het lidmaatschap was voor mij op een gegeven ogenblik veranderd in een abonnement op een blad, dat ik niet meer las. Betekent dit alles volgens jou dat ik veranderd ben?”

— *Wat het uiterlijk vertoon betreft wel. Je toont je nu vaak in dat driedelige pak. Twee jaar geleden zou je er trouwens ook niet over gepeinsd hebben om het te dragen.*

Jannes: „Nou, dat pak heb ik gekregen. Voordien had ik het niet en kon het dus ook niet dragen. Het heeft echt niets te maken met een wijziging in mijn persoonlijkheid, het is alleen een wijziging van mijn garderobe.”

Een jaar geleden haalde Jannes van der Wal op weinig benijdenswaardige wijze het nieuws. Hij zou in een snoepwinkel het winkelmeisje onzedelijk hebben betast en bracht zelfs een nacht op het politiebureau door. Jannes: „Over die zaak heb ik niets meer vernomen. Ik heb van mijn advocaat begrepen dat het jammer was dat we hier niet in de Verenigde Staten zaten want dan was ik op slag rijk geworden van het smartegeld dat ik had kunnen eisen.”

Op één punt is Jannes van der Wal maar weinig veranderd: zijn damprestaties zijn nog net zo wisselvallig als voorheen. Tijdens het wereldkampioenschap in Dakar finishte hij in de middenmoot, terwijl hij een paar weken later in Bakoe de Sovjet-top voorbleef door het toernooi te winnen. Jannes: „Vroeger was het altijd zo, dat ik eerste of laatste werd. Tegenwoordig betekent een tegenvallend toernooi al, dat ik in de middenmoot eindig. Daar ben ik toch trots op, want dat is een vooruit-